

آیا تمام یافته‌های پژوهشی ارزش خبری دارند؟

خبر علمی؛ چرایی و چگونگی

مهسا بال

خبرنگار سرویس علمی پزشکی خبرگزاری مهر

صفحه دانش، علم روز، اخبار علمی، گشتی در میان علم؛ و شاید هزاران نام دیگر برای یک بخش علمی در رسانه وجود دارد که تنها تفاوت آن با دیگر بخش‌ها در نوع اخبار آن است. به عقیده برخی اخبار علمی با کشف دانشمندان زنده است و شاید بتوان قدیمی‌ترین رویدادهای علمی را همان اخبار علمی در آن سال‌ها بشمار آورد.

خبرهای علمی در مقوله‌های متعددی در رسانه دسته‌بندی می‌شود و بیشترین توجه نیز به اتفاقات جالب توجه و بدیع است. موضوعاتی که به سلامتی انسان‌ها نیز ارتباط پیدا می‌کند برای بیشتر افراد قابل توجه است.

اما خبر علمی باید چه خصوصیتی داشته باشد که بتواند در عین جذاب بودن عناصر خبری را نیز در خود مستتر داشته باشد و در کنار همه این موارد یک اصل علمی و یا یک واقعه علمی را خدشه دار نکند. در این میان تسلط یک خبرنگار بخش علمی به موضوعات و دارا بودن حداقل اطلاعات علمی بسیار مهم و تعیین‌کننده است. تصور کنید یک دانشمند کنفرانس خبری برای تشریح یک یافته علمی برگزار می‌کند تا این موضوع به اطلاع جامعه برسد اما ممکن است به دلیل ضعف اطلاعاتی خبرنگاران کلمات به گونه دیگری به ثبت برسند و معانی غیر از واقعیت موجود بیابند که در اینجا خسارت معنوی این کار بشدت در انعکاس آن یافته علمی تأثیر خواهد گذاشت.

راویان و بزرگان عرصه خبر، رویدادی را خبر می‌دانند که از ویژگی‌های خاصی از جمله، شهرت، عمومیت، و... برخوردار باشد. به قولی از این بزرگان خبر رویدادی است که سعی در نهان کردن آن دارند و وظیفه خبرنگار کشف این موضوع است.

امروزه اما با گسترده‌تری روز افزون تعداد اخبار، خبرنگاران و رسانه‌های متعدد خبرها نیازمند مدیریت صحیح و دسته‌بندی دقیق‌تری هستند. شاید یکی از دلایل ایجاد رسانه‌های تخصصی نیز همین امر باشد، در واقع امروز مقوله‌هایی وجود دارد که دیگر تحت یک عنوان کلی بخش اجتماعی و فرهنگی جای نمی‌گیرد و این امر در ابتدا به دلیل تخصصی شدن امور و تغییر ذائقه مخاطبین است.

مخاطبی که امروز برای دستیابی به اخبار به یک رسانه مراجعه می‌کند در ابتدا علاقمندی‌های خود را جستجو می‌کند و پس از آن نگاهی نیز به اخبار عمومی می‌افکند. علاقمندان اخبار ورزشی و سیاسی صفحات روزنامه‌ها را به خاطر دارند و می‌دانند که کدام مطلب در کدام صفحه به چاپ می‌رسد.

در این میان با توجه به ایجاد خطوط مختلف خبری، رسانه‌ها به اخبار علمی نیز توجه جدی نشان داده‌اند. مشهورترین رسانه‌های دیداری، نوشتاری و گفتاری جهان نیز در بخش‌های متعدد به اخبار علمی می‌پردازند.

با کشف نوعی داروی منعقدکننده خون محقق زن ایرانی به بیماران قلبی امید به زندگی داد

یافته‌های جدید محقق ایرانی بنیاد تحقیقات قلبی عروقی آمریکا نشان داد استفاده از نوعی داروی منعقدکننده خون موسوم به bivalirudin anticoagulant پس از انجام عمل آنژیو (باز کردن رگ‌های گرفته) در بیماران قلبی خطرات شایعی نظیر خونریزی‌های پس از عمل را تا حد زیادی کاهش می‌دهد و بدین ترتیب می‌توان به ادامه حیات بیماران امید بیشتری داشت.

دکتر رکسانا مهران مدیر پزشکی مرکز تحلیل و هماهنگ سازی داده‌ها در بنیاد تحقیقات قلبی - عروقی آمریکا با همکاری تیمی از محققان این مرکز مطالعه کاربردی و امیدوارکننده یاد شده را تحت نظارت سازمان غذا و دارویی آمریکا (FDA) انجام داده است.

وی که سرپرستی تیم تحقیقاتی را در این پروژه در اختیار داشته است، گفت: یافته‌های ما نشان داد داروی bivalirudin نسبت به درمان‌های رایج و قبلی منعقد کردن خون، بی‌خطرتر بوده و در بیماران قلبی که عمل آنژیو را تحمل کرده‌اند هیچ‌گونه خونریزی اضافی را موجب نمی‌شود.

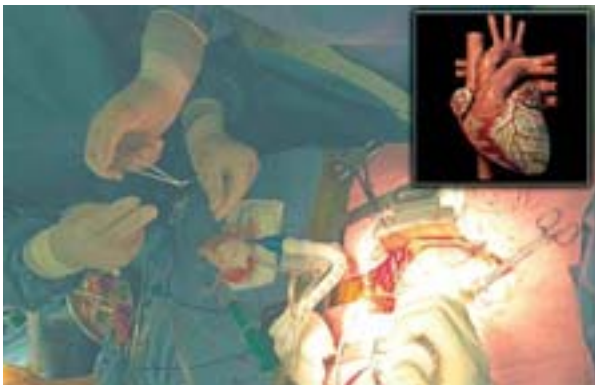
دکتر مهران افزود: استفاده از این یافته به معنای آن است که می‌توان از این داروی موثر به راحتی و بدون هیچ‌گونه نگرانی استفاده کرد.

این تحقیقات امیدوارکننده پس از بررسی چند هفته‌ای تأثیر مصرف دارو بر روی بیماران قلبی ارایه شده و قرار است که این بیماران طی بررسی چندین ساله‌ای تحت نظارت دقیق قرار گرفته و اطلاعات کاربردی از وضعیت آنها جمع‌آوری شود.

انجام عمل حساس آنژیو معمولاً با خونریزی‌های زیادی همراه می‌شود. محققان در این پروژه تلاش کردند تا ضمن مقایسه داروها و ترکیبات مختلف امکان خونریزی در بیماران قلبی را پس از انجام اعمال جراحی آنژیو به حداقل برسانند.

دکتر رکسانا مهران به عنوان استادیار پزشکی در مرکز پزشکی دانشگاه کلمبیا نیز مشغول به فعالیت است.

این محقق ایرانی از جمله محققان سرشناس عرصه درمان‌های قلبی و عروقی در آمریکاست و طی سالهای اخیر بالغ بر دهها مقاله پزشکی در این زمینه ارایه کرده است.

البته این امر در ترجمه اخبار علمی نیز صدق می‌کند، برخی مواقع یک کلمه ممکن است در فن و حرفه خاصی معنای بخصوصی را ایجاد کند که عدم تسلط مترجم و ترجمه تحت اللفظی و راحت، متن و موضوع را به طور اشتباه انتقال می‌دهد.

شتابزدگی در انعکاس مسائل علمی در داخل کشور نیز از دیگر آسیب‌هایی است که بخش‌های علمی یک رسانه را تهدید می‌کند. زمانی که یک یافته علمی در مراحل اولیه تحقیقات قرار دارد و هنوز در یک بخش ابتدایی نیز مشخصات آن به ثبت نرسیده است، انعکاس آن به عنوان یک پدیده خاص که می‌تواند بشریت را از آلام و درد نجات دهد؛ گناهی ناخوشودنی است.

این موضوع زمانی اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که این اخبار در زمینه اکتشافات در مورد علل بیماری‌ها و یا تولید داروهای جدید باشد، در این میان امیدواری و بخشیدن به بیماری که از درد و رنج خود آگاه است برای روح متعهد یک خبرنگار حوزه علمی غیر قابل توجیه است.

تجربه نشان داده است که از زمان اعلام یک فعالیت علمی موثر که قرار است به درمان بیماری خاص و صعب‌العلاجی منجر شود تا زمان تولید داروی آن و در دسترس قرار دادن بیماران، زمان زیادی به طول می‌انجامد. گاهی این زمان به سال‌ها و دهه‌ها می‌کشد و در این میان آنچه بیش از هر چیز آسیب دیده، روح آن بیمار دردمند بوده است.

آسیب دیگری که اخبار علمی و رصدگران آن را تهدید می‌کند، فریبکاری علمی است. فریبکاری علمی نه به معنی زیر سؤال بردن تلاش محققان و پژوهشگران است بلکه نشان دهنده وجود ذهن ناسالم عده بسیار قلیلی از افراد متخصص است.

این افراد به دلیل آشنایی و تسلط به موضوعی خاص ممکن است از عدم آگاهی خبرنگار علمی سوء استفاده کند و نیت ناسالم و غیر شفاف و حتی سودجویانه خود را در قالب آن خبر خاص به جامعه بقبولاند، در این میان تا زمان روشن شدن حقیقت موضوع زمان زیادی صرف شده و آن فرد نیز به بخشی از اهداف نادرست خود دست پیدا کرده است.

ضرورت وجود خبرنگاران تخصصی در این میان خود را بیش از پیش به رخ می‌کشد. افرادی که در حوزه کاری خود بتوانند تفاوت‌های اولیه را به خوبی تشخیص دهند و در این بین هیچ‌گاه از بازپرسیدن موضوع و اصرار به تشریح آن از سوی فرد محقق سرباز نزنند.

خبرنگار علمی باید خبرهای خود را ساده فهم به جامعه ارائه دهد چرا که حقیقت رسانه، ارائه هر چه بهتر اخباری است که در دنیای پر سر و صدای امروز وجود دارد اما در این بین نباید با ساده کردن اخبار خود به روح علمی آن ضربه بزند.

آشنایی بایک زبان خارجی می‌تواند خبرنگار علمی و بخش علمی یک رسانه را از قوت بیشتری برخوردار کند ضمن اینکه با بسیاری از اصلاحات علمی نیز به گونه صحیح آن آشنا می‌شود.

اخبار علمی با عکس‌های کلیشه‌ای روبرو هستند اما توجه نکردن به اصول طراحی و انتخاب عکس در یک خبر نیز می‌تواند به گونه‌ای از ناشی‌گری خبرنگار خبر دهد. زمانی که تفاوت سلول با گلوبول دانسته نشود، نمی‌توان انتظار داشت که افراد محقق و متخصص به آن رسانه برای کسب اخبار روز مراجعه کنند.

از سوی دیگر این نکته نیز وجود دارد که آیا انعکاس هر یافته علمی خیر محسوب می‌شود و با عناصر حرفه‌ای خبری مطابقت دارد یا خیر. این موضوع نیز باید مورد توجه فعالان عرصه خبری قرار گیرد که گاهی مطالبی که به عنوان اخبار علمی از آن یاد می‌شود تنها چکیده و خلاصه یک طرح تحقیقاتی است برای ارجاع به جمع‌های علمی و حرفه‌ای.

نقطه قوت و موفقیت یک خبرنگار علمی زمانی است که با توجه به وثوق اخبارش و توجه نشان دادن به جزئیات علمی یک خبر و واشکافی آن و ساده فهم کردن صحیح آن بتواند روزانه جمع‌کنندگی از مخاطبان خود را برای استفاده از اخبارش جلب کند.

در آن زمان، دیگر هر روز این مخاطبان هستند که مراجعه به آن رسانه خواهان اخبار روز و موثق هستند. موفقیت این گونه بار مسئولیتی بیشتر بر عهده خبرنگاران حوزه علمی می‌نهد که آنها را در پیگیری اخبار خود جدی‌تر به پیش می‌برد.